IJCRT.ORG ISSN : 2320-2882

INTERNATIONAL JOURNAL OF CREATIVE RESEARCH THOUGHTS (IJCRT)

An International Open Access, Peer-reviewed, Refereed Journal

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಎಸ್ಸಿ/ಎಸ್ಟಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳ ಸವಾಲುಗಳು

ಕವಿರಾಜು ಕೆ ಎನ್, ಸಂಶೋಧನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅದ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.

ಡಾ. ಎಂ ಮೀರಾ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅದ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.

ಅಮೂರ್ತ : –

ಭಾರತವು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟçವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಮೀಸಲಾತಿಯ ನಿಯಮದ ಮೂಲಕೆಲ್ಲಾ ನಾಗರೀಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಸ್ಸಿ/ಎಸ್ಟಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್ಸಿ/ಎಸ್ಟಿ ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳಾ ಅದ್ಯಕ್ಷರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಾಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಸ್ಸಿ/ಎಸ್ಟಿ ಮಹಿಳಾ ಅದ್ಯಕ್ಷರುಗಳು ದಿನನಿತ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

Key words:- ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನüಗಳು, ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳು.

ಪೀಠಿಕೆ

ಪಂಚಾಯತರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳಿAದ ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಸಂರಚನೆಗೊAಡಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಅಂತರಶಿಸ್ತೀಯ ಮತ್ತು ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯತೆಗೆ ಸಂಬAಧಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಜ್ಞಾನವಲಯದೊಂದಿಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡುವ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅಂತರಶಿಸ್ತೀಯವೆAದು, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕಿAತ ಹೆಚ್ಚು ಜ್ಞಾನವಲಯಗಳ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಬರುವ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪರಿಭಾಷೆ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ನೋಡದೆ, ಒಂದು ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಯತರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರಿಕರಣದ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯ, ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಿಳಾ ಅದ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಸ್ವಾತಂತರ್್ಯ ನಂತರದ ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯ ಹಾಡಿತು. ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊAಡು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಂಡು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯರೂಪು ಪಾರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಬಲವಂತರಾಯ್ ಮೆಹ್ತಾ ಸಮಿತಿ, ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ್ ಮೆಹ್ತಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದವು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಸಮಿತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ೧೯೮೩ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಮಾಡಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಶೇ.೧೮ ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇ.೨೫ರಷ್ಟು ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ೧೯೮೩ ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನದ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀರಾ ಹೆಗಡೆಯವರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಈ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಚುಣಾವಣೆ ಮೂಲಕ ನಾಯಕರ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಾಧಾರಿತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಾಯಕತ್ವವು ಬದಲಾಗಿ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ನಾಯಕತ್ವವು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕಿನ ಮೂಲಕ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮದ ಆಡಳಿತ ಕಡಿಮೆಗೊಂಡಿತು. ಹಿಂದಿನ ಪಟೇಲ, ಗೌಡ, ಯಜಮಾನರ ಬದಲು ಚುನಾಯಿತಗೊಂಡ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯ ಗ್ರಾಮೀಣ, ನಾಯಕತ್ವವು ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾಗಿ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕತ್ವವು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಗುರುತರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನದ ೭೩ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀತಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರೆತಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಪದವಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಲೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಹ ಜನರಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವವರೆಗೆ ತೀವ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ, ನಾಯಕತ್ವವು ವಿಶಾಲ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊAಡು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಾಯಕರಾಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅದು ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತರ್್ಯ ಪಡೆದ ನಂತರ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯಿಂದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನರು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದAತಹ ೭೩ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ವಯ ಸರ್ಕಾರವು ಶಾಸನಬದ್ಧವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ೩ ಹಂತಗಳ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಜನರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಚುನಾವಣಾ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರದಿAದ ಪಡೆಯುವ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಿಂತ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಈ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ : –

- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಸ್ಸಿ/ಎಸ್ಟಿ ಮಹಿಳಾ ಅದ್ಯಕ್ಷರ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಗಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗುವು.

ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ : –

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಎಸ್ಸಿ/ಎಸ್ಟಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬಗೆಹರಿಸುವು. ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನ ಪ್ರಬಲವಾಗಿಸುವುದು. ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವದರ ಮುಖಾಂತರ ಅವರನ್ನು ಸಬಲೀಕರಿಸುವುದು. ಈ ಅಧ್ಯಾಯನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ.

ಇತಿಮಿತಿ : – ಈ ಸಂಶೋಧನವು ದ್ವಿತೀಯಾ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಸವಾಲುಗಳು, ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಿಧಾನ : – ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅದ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬAದಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಂಶೋಧನ ಗ್ರಥಗಳನ್ನು ದ್ವಿತೀಯಾ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯು ತಂದೊಡ್ಡಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಇಕ್ಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಅವರ ಆಡಳಿತ ನೀತಿಯನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಿದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರು ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸ್ವಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಎರಡು ಉದ್ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಂದಾದರು. ತಮ್ಮ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಲು ಜಮೀನ್ದಾರರು, ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ನಾಯಕರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು, ತಳಮಟ್ಟದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು, ಭೂಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಕರಗಳನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತಳಮಟ್ಟದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಬಂದAತಹ ಗೌಡರು, ಪಟೇಲ, ಶಾನುಭೋಗ ಹಾಗೂ ತಳವಾರ ಎಂಬ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರ ಫಲ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಯಜಮಾನಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ೧೮೫೭ರ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯು ತಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಮತ್ತು ಲಾರ್ಡ್ ರಿಪ್ಪನ್‌ರವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಯಶಸ್ವಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪೌರಾಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸಿ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿತು. ಸಿ.ಇ.ಹೆಚ್.ಹಬ್ ಹೌಸ್ (೧೯೦೭) ಅವರ ನೇತೃತ್ವದ ರಾಯಲ್ ಕಮಿಷನ್, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪಂಚಾಯಿತ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಜನರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವಂತೆಯೂ ಹಾಗೂ ಇದರ ಸಾಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಆಯೋಗವು ಕಂಪನಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತ್ತು, ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದೆ ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಪಂಚರು ಚುನಾಯಿತರಾಗಬೇಕು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರುವುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಭಾರತ ದೇಶವು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹಲವಾರು ಮಹಾ

ನಾಗರೀಕತೆಗಳಾದ ಗ್ರೀಕ್, ಸಿಥಿಮನ್ ಮತ್ತು ಈಜಿಪ್ಟಿಯನ್ ಮುಂತಾದವುಗಳAತಯೇ ಭಾರತ ದೇಶವೂ ಸಹ ಅನೇಕ ನಾಗರೀಕತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಪ್ರಮುಖ, ಸಂಖ್ಯಾಗೋಪ, ರಾಜುಕ, ಗಣಪೂರಕ ಗ್ರಾಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶುಕ್ರನ ನೀತಿಸಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅದು ಗ್ರಾಮ ಆಡಳಿತ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ, ಈ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಾಮದ ಪಂಚರು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಪಟೇಲ, ಗೌಡ, ಶಾನುಭೋಗ, ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗಿನಂತೆ ಅವರನ್ನು ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅಧಿಕಾರ ವಂಶಪಾರAಪರ್ಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ರಾಜರ ಮರ್ಜಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು, ಶ್ರೀಮಂತರು, ಭೂಮಾಲೀಕರು ಮಾತ್ರ ಪಂಚರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದ ಪಂಚರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜರಿಗೆ, ಪಾಳೇಗಾರರಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಯಾ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಬAಧಿಸಿದ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೊಣೆಯೆಲ್ಲವೂ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಂಚರ ಸಭೆಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ, ಶಾಂತಿಪಾಲನೆ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಆರೋಗ್ಯ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಯಂತಹ ಕೆಲಸಗಳು ಪಂಚರ ನೇತೃತ್ವದ ಸಮಿತಿಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದವು, ರಾಜಾಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಯಾದರು, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆAದರೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ತಳಹದಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಮೀಸಲಾತಿಗಳಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ನಡೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಅಂಶಗಳು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದವು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಳ ಸಮುದಾಯದ ತಲ್ಲಣಗಳು ಯಜಮಾನಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇನ್ನು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವರ ಅಧಿಕಾರವು ಅವರ ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಆ ಜಾತಿಯ ಮುಖಂಡರು ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಈ ಜಾತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಪಂಚರು ಅಥವಾ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಜನರಿಗೆ ಸಂಬAಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗ್ರಾಮದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತವು ಸ್ವಾತಂತರ್ಯ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಇದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತುಂಬ ಉತ್ತಮವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಮಾದರಿ ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಇರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ೧೮೭೪ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಣಕಾಸು ಆಡಳಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಣಕಾಸು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬAಧಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಧಿಕಾರೇತರ ಸದಸ್ಯನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಿತಿಗಳು ಆಯಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅದು ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ರಾಜ್ಯದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಗೊತ್ತುವಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಡಳಿತದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆ, ಕಾರ್ಯ, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಕಾಸನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಕಾರ್ಯಗಳು

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳು: ರಸ್ತೆಗಳು, ಚರಂಡಿಗಳು, ಸೇತುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಾವಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ದುರಸ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣದಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಬೀದಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸಿ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು (ಕಡ್ಡಾಯವಲ್ಲ): ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು, ಮದುವೆ ಮಂಟಪಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ. ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಸುವುದು. ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಕೊಳಗಳು ಮತ್ತು ತೋಟಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಕಾರ್ಯಗಳು (ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತ್; ರಾಜ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸೇವೆಯು ನ್ಯಾಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.)

ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ

ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿರುವ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ವರದಿಯ ಸಮಿತಿ ೧೯೭೪ರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಿತು. ಸಂವಿಧಾನ ಮಹಿಳಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯ ಒಂದು ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಭ್ರಮೆ ಮಹಿಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಸ್ಥಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈ ರೀತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ವರದಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ನಡೆಸಿದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮಹಿಳೆಯರ ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಮಹಿಳಾ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿದೆ. ೧೯೫೨ರಿಂದ ೧೯೭೭ರವರೆಗಿನ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಶೇ.೩೨ಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಗೆದ್ದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯAತೂ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತು. ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೪೩ರಷ್ಟು, ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ. ೫೦ರಷ್ಟು ಇದ್ದ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ೧೯೭೨ರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟವಾದ ಶೇ.೭.೯ ತಲುಪಿತು.

ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೧.೮ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಶೇ.೬.೩ ಹೀಗೆ ಏರಿಳಿತ ಕಂಡುಬAದಿದೆ. ಶೇ.೪ರ ಸ್ಥಾಗಿತ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲೂ ೧೯೫೨ ರಿಂದ ೧೯೭೭ರ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬAದಿದೆ. ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಭಾವೀ ಯೋಜನೆ, ೧೯೮೮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ನಗರಸಭೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನದ ಮುಖೇನ ಮೀಸಲಾತಿ ಘೋಷಿಸಲಾಯ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಇದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲದೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸಿದವು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.೩೦ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಘೋಷಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಚುನಾವಣೆ ಮುಖೇನ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನು ಇತ್ತಿತು. ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ೧೯೮೯ರ ೬೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯ್ತು. ೧೯೮೦ ಹಾಗೂ ೧೯೯೦ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡು ಬಂದವು, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಮಸೂದೆ ಕೆಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಡನೆ ೧೯೯೨ರ ೭೩ ಹಾಗೂ ೭೪ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳ ಮುಖೇನ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು."

ಸAವಿಧಾನದ ೭೩ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಾಗಿ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಏಕರೂಪ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ೧೯೯೩ರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಕಾಯ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಶೇ. ೩೩ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಪುಷ್ಟ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರೆಯುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಜಿಕವಾಗಿ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಜನ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂರೂ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜನರೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಫಲ ಆಯಾ ವಿಭಾಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚದ ಪ್ರಮಾಣಾನುಪಾತ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮೀಸಲಿಡುವ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಸದ್ಯ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ ೨೪ರಷ್ಟಿದೆ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಇದೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯತತ್ವದ ವಿನೂತನ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಉಲ್ಲೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಂತಾಗಿದೆ. ನೀತಿಗಳು ಶತಶತಮಾನಳಿಂದ ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜನರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಪಾಲು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಕೀಳರಿಮೆಗಳಿಮದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಕೇವಲ ಓಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳAತೆ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಇದೀಗ ಸ್ವತಃ ಆಡಳಿತ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿಯುವ ಅವಕಾಶ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಮೂಲಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ರಂಗದಲ್ಲೂ ಸಹ ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಸಮಾಜದಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂತನ್ನಕೊಡುಗೆ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಭೂಮಿಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಎಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸ್ವಂತ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಆಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿಯವರು "ಯಾವಾಗ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾಳೋ, ಅಂದು ನಿಜವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತರ್ಯ ಲಭಿಸಿದ ಹಾಗೇ" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಂತಹ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವ್ಯಾಪಾರ, ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅಡುಗೆಮನೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ ಎನ್ನುವ ದುರ್ಬಲ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆಯು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣಗಳ ಕೆಲವೊಂದು ಪಾತ್ರಗಳು ಅದನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದ ಇಡೀ ದೇಶ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದರೂ ಸಹ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾನತೆ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ, ಉದ್ಯಮ ವಲಯ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಯಶಸ್ಸು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ೧೯೯೩ ರಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ ೭೩ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇ.೩೩ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದು ದೇಶದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಆಗಿದೆ! ಇಂದಿರಾಗಾAಧಿ, ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು, ಸೋನಿಯಾಗಾಂಧಿ, ಜಯಲಲಿತಾ, ಮಮತಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ಮಾಯಾವತಿ, ಪ್ರತಿಭಾ ಪಾಟೀಲ್, ಸುಷ್ಮಾಸ್ವರಾಜ್, ಶೀಲದೀಕ್ಷಿತ್, ಉಮಾಭಾರತಿ, ಶೂಲನ್ ದೇವಿ, ಸುಚೇತಾ ಕೃಪಲಾನಿ, ವಸುಂಧರಾ ರಾಜೆ ಸಿಂಧಿಯಾ ಜಯಭಾಧುರಿ ಬಚ್ಚನ್, ರೋಜಾ, ಕಿರನಬೇಡಿ, ಉಮಾಶ್ರೀ, ಅನಿತಾಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಶೋಭಾ ಕರಂದ್ಲಾಜೆಯAತಹ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟತನ ತೋರಿಸಿ ದೇಶವೇ ಬೆರಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಂಘರ್ಷಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಅನಕ್ಷರತೆ, ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ನಂಬುಗೆಗಳು, ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಮಹಿಳಾ ಸೀಮಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತರ್ಯದ ಕೊರತೆ, ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಹಕಾರಿಯಲ್ಲದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಮಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣ ಕುಂಠಿತಗೊAಡದ್ದು ತಿಳಿದ ವಿಚಾರ. ಅಗತ್ಯ ಅರಿವನ್ನು ಕೊಡುವ ತರಬೇತಿಗಳ ಕೊರತೆ, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೋಗುವ ಪುರುಷರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುವಿಕೆ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆ ಸಮಸ್ಯೆ

ಉಲ್ಬಣಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳದಿದ್ದಾಗ, ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖ ವಿಚಾರಗಳು ಪುರುಷರಿಂದ ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿತವಾಗುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಕಡೆಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರಮುಖ ಇಲಾಖೆಗಳು ಪುರುಷರ ವಶವಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮಿತಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶ ಹಾಗೂ ಸಬಲೀಕರಣ ಅನ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇತ್ತೀಚಿಗಿನ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ೫೦ ಪ್ರತಿಶತಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಶೇ.೫೦ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳಾ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹಿಂದುಳಿದ ಹಾಗೂ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗವಾದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರು ಗಂಡನ ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಸ್ವ- ನಿರ್ಧಾರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೃಷಿ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆ, ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಕೂಲಿ, ಅವಿದ್ಯಾವಂತತೆ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಕಡಿಮೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲಿನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಅವಲಂಬನೆಗಳಿAದ ವರ್ಷದ ಚುನಾವಣಾ ಅವಧಿಯಿಂದ ಶೇ.೫೦ ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಬAಧಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೇ ಮಹಿಳಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಂಚಾಯತ್ ಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಇದು ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಹಿಳೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಂದಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಭಾರತ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರ, ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೇಲೆ ಸಮಾನವಾದ ಹಕ್ಕಿದೆ. ಇದು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಬೇಕು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸರ್ಕಾರವು ಅದನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ರಾಜಕೀಯ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಿAದ ತಳಮಟ್ಟದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಬಲವಂತರಾವ್ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯಾಧರಿಸಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲೂಕು, ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ, ಹಾಗೂ ಜಾತಿಯಾಧರಿತ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿಯೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಹೀಗೆ ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಚುನಾಯಿತರಾದ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

□□ದು ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಮ ಎಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು, ಆದರೆ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಬಂಧಬಾಹುವಿನ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಯಜಮಾನಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯAತಹ ಅನಿಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕುನೆರಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿವೆ. ಅಂಥವುಗಳ ಕರಿನೆರಳು ಸಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬಳಿ ಸುಳಿಯದಂತೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾತಿ ಎಂದರೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆAದರೆ ಇಂತಹ ಯಜಮಾನಶಾಹಿಯಂತಹ ಶಕ್ತಿಗಳು ಇಂದು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ತಳಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಸಹ ಅಂತರಿಕವಾಗಿ ಇವು ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದಾಸ್ಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ತಮ್ಮ ಗುಲಾಮರಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಮಹಿಳೆಯ

ವರ್ತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು". ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜಕಾರಣವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಅದರಲ್ಲೂ ಪುರುಷಶಾಹಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಇರುವುದಾದರೂ ಕೇವಲ ಪುರುಷವÀರ್ಗದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳೇ ಅವಳ ಸಕ್ರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಕಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಅಖಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಉಳಿವಿಗಾಗಿಯೇ ಧರ್ಮ, ಕಾನೂನು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಜಾಣತನದಿಂದ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಅದರಲ್ಲೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅದನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ತೊಡಕುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ತಳÀವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರಾದರೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವರು ಪಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೂ ಮತ್ತು ತಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂತರ ಯಾವ ಬಗೆಯದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಅರಿಯಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯಾವೊಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗವೇ ಹೊಸತು. ಅವರನ್ನು ಉಜಕೀಯ ರಂಗಕ್ಕೆ ನೂಕಲ್ಪಟ್ಟ ಕೈಗಳೇ ಅವರ ಅಧಿಕಾರದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರುವ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಮಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆ ಅಂತಹ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದರೂ ಸಹ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಇಂದಿಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಂತಹ ಅನಿಷ್ಠ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ತುಂಬಾ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ದಲಿತ ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾತಿಯ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಚಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಮೀಸಲಾತಿಯ ಕರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರಾಗಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಗೆಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೋವು ಅವರಿಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಸಲಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ತಳ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತಾವು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊAಡ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶಗಳಿAದ ರಾಜಕೀಯವೇ ತಮಗೆ ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ತಳಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆತಿದೆ ಆದರೂ ಅವರ ಬದಲಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯರು, ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮುಖಂಡರು, ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಪುರುಷ ವರ್ಗಗಳೇ ಅಧಿಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಸೂತ್ರದಾರಿಗಳಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ತುಂಬಾ ನೋವಿನಿಂದಲೇ ಪಗಡೆಗಳಂತೆ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಮಹಿಳೆಯರು ತುಂಬಾ ನೋವಿನಿಂದಲೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್ಸಿ/ಎಸ್ಟಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಕಂಡುಬAದ ಕೆಲವು ವಾಸ್ತವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಾದರೆ

- ❖ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬAಧಿಸಿದAತೆ ಅವರ ಅಧಿಕಾರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ,
- ❖ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಜನರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಶೇಕಡ ೭೫ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹುತೇಕ ಸೋತಿದ್ದಾರೆ.
- ❖ ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಬಹುತೇಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಪುರುಷಶಾಹಿಯ ಹಿಡಿತ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು, ಪುರುಷಾಹಿಯ ಹಿಡಿತದಲ್ಲೂ ಸಹ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಜ್ಞಾನ- ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೆಳ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಾರಣ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದೂರವುಳಿಯಲು ಹೆಚ್ಚು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಕ್ರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅವರ ಗಂಡAದಿರೋ ಅಥವಾ ಪುರು□ಷ ಪಾಲಕರೋ ಕಟ್ಟಾವರೆಯಾಗಿ ಪುರುಷಶಾಹಿಯೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಇನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಚುನಾಯಿತ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೇವಲ ನಾಮ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರದವರಾಗಿ ಉಳಿದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಹಿಳೆಯರ ಬದಲಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವವರು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಗಾಮ ಸಭೆಗಳಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇಕಡ ೩೦ರಷ್ಟು ಮೀಸಲು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯದ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಮಾಣವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ.
- ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಂವಿಧಾನದ ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದು, ಆದರೆ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ವಿಧಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆಯಂತಹ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪಂಚಾಯಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿದು ಪ್ರಭಾವಿ ಜಾತಿಯವರು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪುರುಷರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಹಿಳೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಚಲಾಯಿಸಲಾರಳು. ಅವಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕರೆತಂದ ಸಮೂಹವೇ ಅಂದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಪುರುಷಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರೇ ಅವಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಋಣ

- Ministry of Panchyat Raj 2008, A study of EWRs in Panchyati Raj Institutions.
- T.M Dak and B.M Purohit, Institute of Social Development, Udaipur, 2008, Study by Govt. of India, Planning Commission, Empowerment of women through participation in Panchyati Raj institutions: some structural impediments and training strategy.
- Prof. Ishrat Shamim and Dr. Ranjana Kumari, Gender and local governance-A new discourse in development, November 2002, paper submitted to South Asia Network of Economic Research Institute (SANEI).
- Road Map of the Panchyati Raj (2011-16): An All India Perspective, version Feb 2011, Ministry of Panchayti Raj, Govt. of India.
- Women empowerment: debate on political representation, Political representation of women in India, paper online.
- Sachidananda Satapathy, Researcher (Project Base), ISEC, Bangalore, Women empowerment and Panchyati Raj: A case study from Orissa Ministry of Panchyati Raj, A study on EWRs 2008, Indian women press corps. New Delhi.
- A Baseline Study to Assess Training Needs of Elected Representatives of PRIs in Himachal Pradesh, PRI Report 2010-1 Capacity Building of Panchayati Raj Institutions in Himachal Pradesh - Government of Himachal Pradesh (Department of Panchayati Raj & Department

of Irrigation and Public Health) & Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GmbH.

- Shashi Kaul and Shradha Sahni, Stud Home Comm Sci, 3(1): 29-38 (2009): Study on the Participation of Women in Panchayati Raj Institution, Department of Community Resource Management and Extension, Government College for Women Parade, Jammu, Jammu and Kashmir, India.